

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 104/2013-34

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. júna 2013 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika o prijatej sťažnosti MUDr. V. D., B., zastúpenej advokátkou JUDr. G. Z., B., vo veci namietaného porušenia svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 8 Co 25/2012 z 23. októbra 2012 takto

r o z h o d o l :

1. Základné práva MUDr. V. D. vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd a právo podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 8 Co 25/2012 z 23. októbra 2012 porušené bolo.

2. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 8 Co 25/2012 z 23. októbra 2012 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. MUDr. V. D. finančné zadosťučinenie nepriznáva.

4. Krajský súd v Bratislave je povinný uhradiť MUDr. V. D. trovy právneho zastúpenia v sume 323,50 € (slovom trisťdvadsaťtri eur a päťdesiat centov) na účet advokátky JUDr. G. Z., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 104/2013-19 z 19. februára 2013 prijal na ďalšie konanie sťažnosť MUDr. V. D., B. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a právo podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 8 Co 25/2012 z 23. októbra 2012.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka ako navrhovateľka podala žalobu o vydanie vecí proti žalovaným (bývalému manželovi a dvom dcéram, pozn.). Okresný súd Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom sp. zn. 16 C 194/2008 z 29. septembra 2011 žalobu zamietol. Sťažovateľka proti uvedenému rozsudku okresného súdu podala odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 8 Co 25/2012 z 23. októbra

2012 (ďalej len „napadnutý rozsudok“) tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil ako vecne správny.

Sťažovateľka v sťažnosti namieta porušenie svojho práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu, ktoré odôvodňuje tým, že odôvodnenie napadnutého rozsudku *„neobsahuje dostatočné odôvodnenie o podstatných otázkach o predmete konania čo do právneho vyhodnotenia skutkového stavu“*. V tejto súvislosti krajskému súdu vyčíta aj to, že *„sa v odôvodnení napadnutého rozsudku nevysporiadal so skutočnosťami uvedenými v odvolaní, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní“*. Napadnutý rozsudok považuje sťažovateľka za arbitrárny a porušujúci jej označené práva. Arbitrárnosť napadnutého rozsudku sťažovateľka vidí predovšetkým v nesprávnej aplikácii práva v rozpore s vykonaným dokazovaním a v tejto súvislosti poukazuje v sťažnosti na podľa jej názoru významné skutočnosti, ako sú nedostatok formy darovacej zmluvy, nedostatok určitosti predmetu daru, miesta a času uskutočnenia darovacieho aktu.

Ústavný súd po prijatí sťažnosti vyzval predsedu krajského súdu listom zo 7. marca 2013 na vyjadrenie sa k vecnej stránke prijatej sťažnosti, zaslanie relevantného súdneho spisu a oznámenie, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

Vyjadrenie krajského súdu spolu so súdnym spisom bolo ústavnému súdu doručené 25. marca 2013. Predseda krajského súdu v ňom uviedol, že „uvedený rozsudok Krajského súdu v Bratislave obsahuje odôvodnenie v súlade s ustanovením § 157 ods. 2 O. s. p. a v rozsahu a medziach dôvodov navrhovateľkou podaného odvolania; reagujúc na podstatné námietky navrhovateľky týkajúce sa veci samej, uvedené v jej odvolaní, pričom vyhodnotenie skutkových a právnych záverov nie je svojvoľné a rovnako nemožno konštatovať arbitrárnosť tohto rozhodnutia, keď sama navrhovateľka v sťažnosti polemizuje so správnosťou tohto rozhodnutia odvolacieho súdu.

Kedže predmetný rozsudok, čo do výroku i odôvodnenia, je vyjadrením právneho názoru predsedníčky senátu 8 Co na danú vec, považuje ho aj za vyjadrenie k vecnej stránke sťažnosti a plne odkazuje na jeho odôvodnenie.

S týmto vyjadrením predsedníčky senátu 8 Co sa v celom rozsahu stotožňujem.“.

Krajský súd v závere svojho stanoviska vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania v konaní o prijatej sťažnosti.

Právna zástupkyňa sťažovateľky podaním doručeným prostredníctvom telefaxu 23. mája 2013 oznámila, že netrvá na ústnom pojednávaní v uvedenej veci a súhlasí s upustením od ústneho pojednávania.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva zaručeného čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu.

Podľa čl. 20 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy), (napr. I. ÚS 13/00, I. ÚS 49/01).

Podstata základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy).

Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre pravidelne pripomína, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01).

Tieto zásady týkajúce sa vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti, ktoré možno vyvodit' z doterajšej konštantnej judikatúry ústavného súdu, boli relevantné aj v danej veci, a preto z týchto hľadísk posudzoval ústavný súd aj sťažovateľkou napadnutý rozsudok krajského súdu.

1. Ústavný súd sa pri prerokovaní tejto sťažnosti primárne zamerlal na posúdenie namietaného porušenia základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a korešpondujúceho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na stabilnú judikatúru, podľa ktorej odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok.

Sťažovateľka v sťažnosti namietala, že „súd prvého stupňa nesprávne právne posúdil celý skutkový stav predmetnej veci tým, že skutkový stav si prvostupňový súd prispôbil, nevyhodnotil ako celok – prvostupňový súd na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutočnostiam“, teda sťažovateľka vlastne tvrdí, že hodnotenie skutkového stavu je selektívne, jednostranné, v dôsledku čoho došlo k porušeniu jej označených práv, pretože krajský súd vo svojom rozhodnutí „neuviedol žiadne konkrétne skutkové a právne dôvody svojho rozhodnutia, iné nad rámec rozhodnutia prvostupňového súdu, ktorými mi bolo bez pochyb preukázané, že došlo k platnému darovaniu“. Sťažovateľka ďalej prvostupňovému súdu vyčítala nesprávne zaujatie právneho názoru na akt odovzdania daru a pri posudzovaní existencie podstatných náležitostí darovacej zmluvy z pohľadu dlhoročne narušených medziľudských vzťahov a absencie vzájomnej komunikácie medzi sťažovateľkou a žalovanými, s ktorým sa stotožnil krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku. Krajskému súdu sťažovateľka tiež vyčítala, že sa nezaoberal jej námietkami a argumentáciou uvedenou v odvolaní. Sťažovateľka ďalej krajskému súdu vyčítala aj to, že v odôvodnení napadnutého rozsudku prehliadal podstatné skutočnosti, preto odôvodnenie napadnutého rozsudku považuje za nedostatočné v otázke posúdenia okolností, za ktorých malo dôjsť k darovaniu, uvádza rozpory a nepresnosti vo výpovediach a opisoch rozhodujúcich náležitostí darovania, pričom tvrdí, že celé rozhodnutie je založené výlučne na kombinácii výpovedí svedka a odporcov, o ktorých možno dôvodne hovoriť ako o zaujatých osobách.

Po preskúmaní napadnutého rozsudku krajského súdu ústavný súd konštatuje, že právnym dôvodom zamietnutia žaloby sťažovateľky o vydanie vecí (súboru obrazov, pozn.) okresným súdom bol právny názor, že v danom prípade sťažovateľka nebola aktívne vecne legitimovaná vo veci ochrany vlastníckeho práva, pretože súd na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že sťažovateľka približne tri mesiace pred podaním žaloby darovala dcéram (v pozícii žalovaných v predmetnom konaní) súbor obrazov (bližšie neidentifikovaný, pozn.), a keďže už nie je vlastníčkou vecí, ktorých vydanie žiada, nie je možné jej žalobe vyhovieť. Okresný súd svoje rozhodnutie založil na základe skutkových okolností, že došlo k ústnemu darovaniu „obrazov“ žalovaným dcéram sťažovateľkou bez prítomnosti svedkov v inej nehnuteľnosti, v akej sa „obrazy“ nachádzali, pričom k darovaniu došlo bez odovzdania vecí sťažovateľkou, pretože boli v moci žalovaného v 1. rade, preto ich žalovaný v 1. rade odovzdal žalovaným dcéram ako obdarovaným až následne. Pri ustáľovaní skutkového stavu pritom okresný súd vychádzal z tvrdení a svedeckých výpovedí žalovaných, pričom sa nestotožnil s argumentáciou sťažovateľky o neplatnom darovaní z dôvodu neurčitosti predmetu darovania „obrazov“ a nedodržania písomnej formy darovacej zmluvy v rozpore s ustanovením § 628 ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ“).

Krajský súd rozhodnutie prvostupňového súdu potvrdil ako vecne správne. V odôvodnení svojho rozhodnutia krajský súd konštatoval náležité dokazovanie prvostupňového súdu na zistenie rozhodujúcich skutočností dôležitých pre posúdenie nároku, správne skutkové závery, ako aj správne právne závery prvostupňového rozhodnutia, ktorých správnosť obsah odvolania sťažovateľky nebol spôsobilý spochybníť.

Sťažovateľka v odvolaní poukazovala na to, že k darovaniu „obrazov“ malo dôjsť v priebehu vyšetrovania ňou oznámeného trestného činu krádeže inkriminovaných obrazov, pričom pri ohliadke uskutočnenej 6. júna 2008 (teda po údajnom darovaní v priebehu mája 2008) nikto nespochybnil vlastníctvo predmetných obrazov sťažovateľky. V odvolaní sťažovateľka namietala tiež neurčitosť predmetu daru vzhľadom na pôvod obrazov a čas nadobudnutia, pretože ich špecifikácia vyplývajúca z výpovedí „všetky obrazy“

nezodpovedá požiadavke určitosti predmetu daru. Takisto namietala, že odporcovia sa nedohodli na tom, kedy a kde k darovaniu malo dôjsť, preto rozpory vo výpovediach odporcov podstatne spochybňujú (najmä čo sa týka miesta darovania), či k darovaniu vôbec došlo. Sťažovateľka tiež vytýkala súdu prvého stupňa neplatnosť darovania z dôvodu nedostatku formy darovacej zmluvy, pretože, ako to vyplynulo z dokazovania, sťažovateľka dar pri darovaní odovzdať nemohla, preto bolo potrebné darovanie preukázať písomnou zmluvou. Sťažovateľka ďalej vytýkala súdu prvého stupňa aj to, že súd ustálil skutkový stav výlučne na základe kombinácie tvrdení žalovaných – obdarovaných, ktorí nemohli byť nezaujatí, a vzhľadom na rozpory v ich výpovediach a okolnosť, že v čase darovania prebiehalo vyšetrenie krádeže tých istých obrazov, považovala celé darovanie za nepreukázané, nepravdepodobné a v rozpore s logikou a s tým, čo v konaní vyšlo najavo.

Krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku reagoval na viaceré námietky sťažovateľky, pričom uviedol, že «aj odvolací súd považoval, z hľadiska hodnotenie dôkazov, za opodstatnené prihliadnúť na dôkaznú silu výpovede odporkyne v 2. rade v postavení svedkyne, ktorej svedecká výpoveď korešpondovala s výpoveďami odporcov v 1. a 3. rade ako účastníkov konania. So zreteľom na uvedené odvolací súd, zhodne so súdom prvého stupňa, vyhodnotil výpovede odporcov o tom, že zo strany navrhovateľky došlo k darovaniu obrazov, ako dôveryhodné, nakoľko v podstatných skutočnostiach vzájomne korešpondovali, keď v konaní nevyšli najavo žiadne také podstatné skutočnosti, ktoré by ich v tomto smere spochybňovali a napokon v priebehu konania bol odstránený aj rozpor týkajúci sa miesta, kde malo dôjsť k darovaniu (v rodinnom dome na... ulici v B.). Odporkyne v 2. a 3. rade zhodne vypovedali, že navrhovateľka im dala obrázky s tým, že sa ich vzdáva, a teda nebolo pochybností o tom, že tieto im neponechala len do (dočasného) užívania, ako spochybňuje tento prejav vôle navrhovateľka, keď navyše dovtedy obrázky v ich držbe aj boli, nakoľko sa nachádzali v dome v..., ktorý, ako vyplynulo v konaní najavo, odporkyne užívali. Nesporne išlo o darovanie súboru (zbierky) obrazov, všetkých obrazov patriacich (darovaných) navrhovateľke a nachádzajúcich sa v dome, a teda navrhovateľka neopodstatnene argumentuje neurčitostou predmetu darovania. V tomto prípade sa jednalo o darovanie hromadnej veci tvoriacej jeden celok ako

súbor/zbierka obrazov nachádzajúcich sa v rodinnom dome bez potreby osobitnej špecifikácie každej jednotlivej, individuálne určenej veci.

Dôveryhodnosť tvrdenia navrhovateľky a dôkaznú hodnotu jej výpovede v tom, že z jej strany k darovaniu nedošlo, oslabuje aj zistenie, že často menila svoje postoje (najmä pod vplyvom alkoholu), čo potvrdila vo svojej výpovedi odporkyňa v 3. rade keď uviedla, že navrhovateľka jej sľúbila, že jej daruje dom alebo že bude platiť na jej výživu, ako aj zistenie, že sa nepreukázala pravdivosť tvrdení navrhovateľky o odcudzení obrazov z domu, keď prokurátorka konštatovala vo vyšetrovacom spise, že všetky obrazy, ktorých odcudzenie navrhovateľka v trestnom oznámení namietala, sa nachádzajú v dome v... Napokon prejav vôle navrhovateľky bolo potrebné vyhodnotiť aj vzhľadom na to, že jej stretnutie s dcérami sa udialo pod vplyvom emócií, ktoré tak mohli ovplyvniť jej momentálne rozpoloženie a tým aj jej rozhodnutie obrazy dcéram darovať, a preto aj z tohto dôvodu sa javí verzia podávaná odporcami dôveryhodnou. Nad rámec uvedených zistení vyplývajúcich zo spisu, je odvolaciemu súdu z jeho úradnej činnosti známe (§ 121 O. s. p.), že syndróm závislosti navrhovateľky na alkohole bol dôvodom narušenia jej vzťahov s odporcami a následného nariadenia predbežného opatrenia zákazu vstupu do rodinného domu (uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 8 Co 114/2008-61 zo dňa 30. 4. 2008), ktorá skutočnosť rovnako znižuje dôkaznú silu jej výpovede a hodnovernosť jej tvrdení.

Ani skutočnosť, že k darovaniu obrazov malo dôjsť v máji 2008, teda počas vyšetrovania z podozrenia ich krádeže na základe trestného oznámenia navrhovateľky zo dňa 10. 8. 2007, nevyvracia dostatočne spoľahlivo výpovede odporcov o ich darovaní, keď výpovede odporcov v trestnom konaní boli uskutočnené v decembri 2007 – preto v tom čase nemohli títo vypovedať o ich darovaní navrhovateľkou. Napokon navrhovateľka mala možnosť si obrazy kedykoľvek do nariadenia predbežného opatrenia 20. 2. 2008 vyzdvihnúť, tieto si však nezobrala so sebou ani v auguste 2006 pri návšteve rodinného domu za prítomnosti jej právnej zástupkyne s manželom.

Pokiaľ prokurátorka vo svojom uznesení zo dňa 28. 8. 2008 spomínala „obrazy patriace poškodenej“, vychádzala z výpovedí odporcov ako svedkov, ktorí boli – vypočuli pred májom 2005 a ktorí preto vlastnícke právo navrhovateľky nemali dôvod dovtedy

spochybňovať, a toto bolo doložené výpoveďou matky navrhovateľky, ktorá bola vypočutá dňa 2. 4. 2008.

So zreteľom na uvedené odvolací súd uzavrel, že skutkové zistenia súdu prvého stupňa majú dostatočnú oporu vo výsledkoch vykonaného dokazovania a ich zhodnotením dospel súd prvého stupňa k správnym skutkovým záverom.».

K námietke sťažovateľky týkajúcej sa neplatnosti darovania pre nedostatok odovzdania vecí pri darovaní krajský súd v odôvodnení svojho rozsudku uviedol, že „*pokiaľ ide o odovzdanie vecí (tradícia), odvolací súd poukazuje na to, že súdna prax dovodila, že prevzatie darovaných vecí obdarovanými od darcu sa spravidla deje odovzdaním a prevzatím vecí z ruky do ruky. Podľa okolností konkrétneho prípadu (napr. u vecí hnutelných, u ktorých pre ich hmotnosť alebo veľkosť neprichádza takéto odovzdanie do úvahy) však nie je vylúčené, aby k prevzatiu vecí došlo aj inak, a to napr. odovzdaním takého jej príslušenstva, ktoré umožňuje faktické ovládanie vecí a je jeho predpokladom (rozsudok Najvyššieho súdu ČSR z 19. 4. 1984, 3 Cz 72/83 uverejnený pod R č. 17/1986).*

Vzhľadom na to, že sporné obrazy sa nachádzali v čase darovania v dispozícii odporkýň v 2. a 3. rade, nakoľko rodinný dom v..., kde sa obrazy nachádzali, odporkyne užívali, ako aj s prihliadnutím na veľkosť obrazov resp. ich množstvo a na to, že išlo o darovanie medzi blízkymi príbuznými a že navrhovateľka ako darca v tom čase nemala prístup k obrazom, možno prisvedčiť správnosti záveru súdu prvého stupňa, že k odovzdaniu obrazov (odporcom v 1. rade) odporkyniam v 2. a 3. rade došlo vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu primeraným spôsobom, a týmto tak došlo aj zákonu zodpovedajúcim spôsobom k prevodu držby na odporkyne v 2. a 3. rade. ktoré tak sporné obrazy, ktoré už mali skôr vo faktickej dispozícii, začali týmto okamihom užívať ako ich vlastnícky; nemuselo teda nevyhnutne dôjsť k odovzdaniu (zbierky) obrazov z ruky do ruky. “.

V okolnostiach posudzovaného prípadu ústavný súd považuje právny názor krajského súdu týkajúci sa odovzdania daru v prípade ústneho darovania za arbitrárny a v rozpore so zmyslom a účelom § 628 ods. 2 OZ.

Podľa predmetného ustanovenia OZ darovacia zmluva musí byť písomná, ak je predmetom daru nehnuteľnosť, a pri hnutelnej veci, ak nedôjde k odovzdaniu a prevzatiu veci pri darovaní.

Podľa názoru ústavného súdu neobstojí ani poukázanie na judikát uvedený v odôvodnení napadnutého rozsudku, podľa ktorého v závislosti od „*okolností konkrétneho prípadu (napr. u vecí hnutelných, u ktorých pre ich hmotnosť alebo veľkosť neprichádza takéto odovzdanie do úvahy)* však nie je vylúčené, aby k prevzatiu veci došlo aj inak, a to napr. odovzdaním takého jej príslušenstva, ktoré umožňuje faktické ovládanie veci a je jeho predpokladom (rozsudok Najvyššieho súdu ČSR z 19. 4. 1984, 3 Cz 72/83 uverejnený pod R č. 17/1986)“, pretože za daných skutkových okolností bola zjavná potreba darovania daru písomnou formou, keďže sťažovateľka predmet darovania nemala vo svojej moci a darovala ich v mieste odlišnom od miesta, kde sa „obrazy“ nachádzali. Navyše, podľa názoru ústavného súdu samotný judikát je aplikovateľný len pre prípady, keď fyzicky nie je možné odovzdať dar vzhľadom na jeho hmotnosť a rozmery, avšak pri akte ústneho darovania je prítomný. V zmysle citovaného judikátu je darovanie platné a účinné aj v prípade, keď vec pri darovaní nie je prítomná, ale pri darovaní dôjde k odovzdaniu príslušenstva veci, ktoré umožňuje faktické ovládanie veci a je jeho predpokladom. Keďže skutkové okolnosti prípadu nezodpovedali ani jednému variantu možnej aplikácie judikátu, je aplikácia uvedeného judikátu v okolnostiach prípadu nesprávna.

O zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti súdneho rozhodnutia v súvislosti s právnym posúdením veci možno hovoriť spravila vtedy, ak ústavný súd zistí interpretáciu a aplikáciu právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (m. m. III. ÚS 502/2011).

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu (m. m. IV. ÚS 77/02, III. ÚS 63/06) každý má právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej

právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej právnej normy na zistený stav vecí.

Za skutkovej situácie, keď žalovaní tvrdia, že došlo k ich obdarovaniu sťažovateľkou, pričom obrazy, ktoré mali byť predmetom daru, boli predmetom vyšetrovania (trestného činu krádeže) a neboli v moci sťažovateľky, ale žalovaných s tým, že jediný dôkaz, na základe čoho súd ustálil skutkový stav, sú výpovede žalovaných ako obdarovaných, pričom k odovzdaniu vecí nemohlo dôjsť pri darovaní, je argumentácia, respektíve interpretácia § 628 ods. 2 OZ v okolnostiach prípadu nenáležitá a neprimeraná (že k odovzdaniu mohlo dôjsť aj následne) a je aj v priamom rozpore so zmyslom a účelom citovaného ustanovenia OZ.

Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že miera interpretácie aplikovaného ustanovenia OZ je ústavne nekonformná, pretože jednoznačné znenie normatívneho textu vylučuje takú interpretáciu, ktorou by malo dôjsť k popretiu účelu a zmyslu § 628 ods. 2 OZ, preto je potrebné takéto odlišné ponímanie normatívneho textu považovať za prejav arbitrárnosti.

Takisto ústavný súd konštatuje, že hodnotenie dôkazov súdom prvého stupňa, ako aj krajským súdom ako odvolacím súdom je jednostranné, ba až tendenčné. Krajský súd na jednej strane tvrdí, že výpovede odporcov korešpondovali navzájom v podstatných skutočnostiach, na strane druhej uvádza, že v priebehu konania bol odstránený rozpor týkajúci sa miesta, kde malo dôjsť k darovaniu. V tejto časti odôvodnenia je napadnutý rozsudok krajského súdu protirečivý a nepreskúmateľný.

Napriek objektívnej skutočnosti, že žalovaní ako obdarovaní mali záujem na výsledku sporu, okresný súd, ako aj krajský súd ich výpovede považoval za dôveryhodné a pri hodnotení dôkazov ich výpovede považoval za jediné rozhodné dôkazy, na základe ktorých ustálil skutkový stav. Zároveň krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia zaujal stanovisko, že dôveryhodnosť sťažovateľkiných tvrdení oslabilo aj zistenie získané výpoveďou žalovanej v treťom rade, že sťažovateľka „často menila svoje postoje

(najmä pod vplyvom alkoholu)..., ako aj zistenie že sa nepreukázala pravdivosť tvrdení o odcudzení obrazov z domu, keď prokurátorka konštatovala vo vyšetrovacom spise, že všetky obrazy, ktorých odcudzenie navrhovateľka v trestnom oznámení namietala, sa nachádzajú v dome...“. V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že dôvody týkajúce sa dôveryhodnosti sťažovateľkiných tvrdení uvedené krajským súdom nepreukazujú jej nedôveryhodnosť a sú irelevantné, pretože nemožno paušálne spochybňovať vierohodnosť výpovede osoby len na základe tvrdenia žalovanej strany, že sťažovateľka „*pod vplyvom alkoholu menila svoje postoje*“, pretože aj keby to bolo pravdivé tvrdenie, nemá to priamu vecnú súvislosť s jej výpoveďou v napadnutom konaní. Takisto nepreukázanie sťažovateľkiných tvrdení v rámci vyšetrovania podľa názoru ústavného súdu nemalo vplyv na vierohodnosť výpovede sťažovateľky v napadnutom konaní, skôr naopak, zvolený postup sťažovateľky (podanie trestného oznámenia a následne podanie žaloby o vydanie vecí) z hľadiska časových súvislostí spochybňuje vierohodnosť výpovedí žalovaných, ktorí tvrdili, že počas prebiehajúceho vyšetrovania sťažovateľka mala darovať „obrazy“ žalovaným.

Ústavný súd pripomína, že vo svojej rozhodovacej činnosti uprednostňuje materiálne poňatie právneho štátu, ktoré spočíva okrem iného na interpretácii právnych predpisov z hľadiska ich účelu a zmyslu, pričom pri riešení (rozhodovaní) konkrétnych prípadov sa nesmie opomínať, že prijaté riešenie (rozhodnutie) musí byť akceptovateľné aj z hľadiska všeobecne ponímanej spravodlivosti (m. m. IV. ÚS 1/07, IV. ÚS 75/08, I. ÚS 57/07, I. ÚS 82/07, IV. ÚS 182/07).

Vzhľadom na všetky uvedené súvislosti, najmä však vzhľadom na ústavne nekonformnú interpretáciu aplikovaného ustanovenia OZ je odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu jednostranné a z hľadiska všeobecne ponímanej spravodlivosti nespravodlivé.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd nemohol považovať napadnutý rozsudok krajského súdu za súladný s označenými právami sťažovateľky, inými slovami, krajský súd neposkytol dôsledne ochranu jej základnému právu na súdnu ochranu zaručenému čl. 46

ods. 1 ústavy a právu na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto ústavný súd dospel k názoru, že napadnutým rozsudkom krajského súdu sp. zn. 8 Co 25/2012 z 23. októbra 2012 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa uvedeného článku ústavy a dohovoru.

V dôsledku protiústavnej interpretácie § 628 ods. 2 OZ uvedenej v odôvodnení napadnutého rozsudku zároveň došlo aj k porušeniu hmotných práv sťažovateľky z dôvodu nepochybného účinku na masu jej majetku, preto ústavný súd vyslovil aj porušenie jej základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu napadnutým rozsudkom krajského súdu (bod 1 výroku nálezu).

Na základe uvedeného zistenia ústavný súd napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie (bod 2 výroku nálezu).

V ďalšom postupe je krajský súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde). Krajský súd je tiež viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho doručením (§ 56 ods. 7 zákona o ústavnom súde).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Pretože ústavný súd rozhodol o porušení označených práv sťažovateľky, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia, ktoré si uplatnila v sume 30 000 €.

Ústavný súd už stabilne zastáva názor, že cieľom finančného zadosťučinenia nie je náhrada prípadnej škody vzniknutej ústavne chybným postupom alebo rozhodnutím orgánu verejnej moci (napr. III. ÚS 237/07, III. ÚS 87/08). Odôvodnenie požadovaného finančného zadosťučinenia nasvedčuje, že sťažovateľka ho vníma najmä ako náhradu majetkovej ujmy vzniknutej v dôsledku „*dočasnej (trvalej) straty vlastníckych oprávnení*“. Nepriamo to dokazuje aj tá skutočnosť, že hodnota „obrazov“ je totožná so sumou požadovaného finančného zadosťučinenia. Inštitút finančného zadosťučinenia podľa čl. 127 ods. 3 ústavy však nemôže suplovať náhradu škody, ktorú v takýchto prípadoch zaručuje čl. 46 ods. 3 ústavy v rovine zákonnej právnej regulácie realizovaný zákonom č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Uvedený zákon umožňuje požadovať aj náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Z citovaného čl. 127 ods. 3 ústavy tiež vyplýva, že finančné zadosťučinenie sa môže, ale nemusí priznať. Takéto zadosťučinenie je namieste tam, kde nie je možné dosiahnuť a doviesť ochranu porušeného základného práva iným, ústavne a zákonne upraveným spôsobom (napr. I. ÚS 15/02, I. ÚS 139/02, II. ÚS 152/08).

Podľa názoru ústavného súdu je ochrana práv sťažovateľky účinne poskytnutá tým, že ústavný súd konštatoval ich porušenie, zrušil napadnutý rozsudok krajského súdu a vrátil mu vec na ďalšie konanie s formulovaním záväzného právneho názoru. Z uvedeného dôvodu tvrdenie sťažovateľky o údajnej nemožnosti odstránenia alebo nápravy porušenia jej práv neobstojí, preto ústavný súd požadované finančné zadosťučinenie ani z tohto dôvodu nepriznal.

Z uvedených dôvodov ústavný súd sťažovateľke požadované finančné zadosťučinenie nepriznal (bod 3 výroku nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právna

zástupkyňa sťažovateľky si uplatnila trovy konania, ktoré vyčíslila v celkovej sume 323,50 €.

Ústavný súd priznal sťažovateľke trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta, a vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu.

Základom na výpočet náhrady za úkon právnej služby je v danom prípade priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2011 v sume 763 €. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2012 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie sťažnosti) po 127,16 €. Ďalej má právna zástupkyňa sťažovateľky aj nárok na náhradu režijného paušálu za dva úkony právnej služby podľa vyhlášky vykonané v roku 2012 po 7,63 €. Právna zástupkyňa je zároveň platiteľom dane z pridanej hodnoty, preto sa odmena a náhrady zvyšujú podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty. Náhrada trov konania, ktorú ústavný súd priznal sťažovateľke, spolu takto predstavuje sumu 323,50 €.

Náhrada trov konania uplatnená sťažovateľkou nepresahuje sumu, ktorú vypočítal ústavný súd, preto ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov konania v ňou požadovanej sume 323,50 €.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (bod 4 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. júna 2013